

Woensdag 19-05-1943

Tot half drie in de morgen gewerkt. Hans had 2 meter gasslang gedrukt en die heb ik om m'n lijf gewonden onder m'n overall en zo voor hem naar het station gesleept. 4.45 uur lag ik weer in bed tot half twee, toen werd ik met 2 brieven van Jo gewekt. Heerlijk, Jo. In de rij gestaan voor brood, boter en worst. Van Klaas, die ziek is, z'n portie eten gekregen. Heer de Vries geschreven. Na een kortstondig lijden heb ik Klaas Adema bijgestaan en heeft hij waar ik bij stond den laatste adem uitgeblazen. Hij rustte zacht en wordt door ons allen diep betreurd. M'n eerste incident als waarnemend Stubeführer. Ik ben niet gaan werken, maar heb hem helpen uitdragen.

Donderdag 20-05-1943

De jongens staan om half zeven pas op, gewekt door de nachtploeg. Het komt door de emoties en wederom luchtalarm vannacht. Ze zijn terug geslagen. Ik heb de Stube aangeveegd en toen met Arie de koffers van Klaas ingepakt. De stemming is erg down. Vooral Arie loopt met moordplannen jegens de dokter rond, die Klaas een smeersel voor reumatiek heeft gegeven. Ga met loden schoenen naar de fabriek en onder het werken verwijkt enigszins de bedruktheid. Het is anders een zware slag voor ons, we zullen dit streven en vooral ik, nooit vergeten. Het is een aanfluiting van onze z.g. medische verzorging, gecontroleerd en in orde bevonden

Woensdag 26-05-1943

Vandaag werkten we tot half twaalf, holden van het Lager terug en wasten en verkleden ons voor Klaas zijn begrafenis. Om 1 uur gingen we met de S-bahn naar Neu Lichtenberg en vandaar naar de Luckstrasse waar zich kapel en kerkhof bevonden. Geleid door dominee Klijs, met vier kransen door de jongens gedragen, werd hij naar het graf gebracht en bad de dominee enige psalmen en bracht B.Zuur den laatste groet. Ik ben toen naar Carl gegaan in Charlottenburg, heb bruine bonensoep met broodjes met ei en vlees gegeten en koffie gedronken. Om half elf in 't Lager.

1 mei 2023

Mijn vader (Martinus Fokkens 23-10-1921) is in 1942 als dwangarbeider naar Berlijn gegaan. Hij werkte in de fabriek van D.I.W.A.G en Klaas Adams lag in dezelfde barak als mijn vader. Mijn vader heeft tijdens zijn verblijf in Berlijn dagboeken bij gehouden. De dagboeken van 1942 en 1943 zijn bewaard gebleven.

In deze dagboeken beschreef hij de dood van Klaas en de begrafenis van Klaas. In een dagboek zat de rouwadvertentie van Klaas en een foto van het graf. Ik heb de tekst van het dagboek gescand en ook op de computer uitgewerkt zodat het leesbaar is.

Eind april 2023 zijn we via het internet achter de begraafplaats in Berlijn gekomen. Na wat zoeken hebben we achter een kerkje een ereveld gevonden. Op het ereveld ligt een steen met de naam van Klaas erop. We zijn nog een keer terug geweest om bloemen bij de steen van Klaas te leggen.

Als er nog familie van Klaas Adema is die nog wat willen weten kunnen ze contact met me opnemen.

Martin Fokkens
Selma Lagerloferf 146
3315AS Dordrecht
Mail: racehistorie@gmail.com